

„Pogled u nazad: Svenka Savić o igri i baletu“, Futura publikacije i Ženske studije i istraživanja, 2006.

Od teoretskih sagledavanja do memoarske proze

Obimna studiju „Pogled u nazad: Svenka Savić o igri i baletu“, koju su priredile Veronika Mitro, Vesna Krčmar i Marijana Čanak, a izdali Futura publikacije i Ženske studije i istraživanja, 2006., zapravo je dopunjeno izdanje knjige iz 1995. godine, „Svenka Savić: Balet“. Studija je obuhvatan zbornik tekstova koji reprezentuje više od 40 godina rada na kritičkom i teoretskom sagledavanju baleta i igre Svenke Savić, ali i objektivan prikaz onoga što se u umetnosti baleta, a posebno na vojvođanskoj sceni dešavalo od 60-ih godina do današnjih dana.

-Predstavljanje baš svega što je neko o nekoj temi pisao, i u brzini, i sa svešću o skučenosti prostora, može biti opasno. Međutim, predstavljanje celokupnog stvaralaštva u raznim vizurama pruža materijal za istraživanje opusa jedne osobe koje kod nas praktično ne postoji. Sa druge strane to je značajna dokumentacija za istoriju o baleta jer svedoči o dugom vremenskom razdoblju, a najviše nastupima u Srpskom narodnom pozorištu, starnim gostovanjima, ili baletima koje sam gledala u inostranstvu na putovanjima povodom naučnih skupova na kojima sam kao lingvista učestvovala - smatra kritičarka koja sebe doživljava prvenstveno kao istraživača, naučnika i nekoga ko je u domenu kritike insistirao na nečemu što nije impresionistički sud, već strukturalistički, naučni metod.

U studiji se našlo više od 50 kritika premijera, pored kritika individualnih i grupnih gostovanja i kritika sezona i takmičenja, objavljenih uglavnom u uglavnom u Dnevniku i Pozorištu, od 1968. godine. Posebno poglavlje zauzimaju teorijski tekstovi nastali u periodu od 1966. do 2005. godine, kao i tekstovi o autorima, intervjui, prikazi knjiga i publikacija i tekstovi o Baletskoj školi.

Poglavlje "Jezik i balet" podseća na liniju stvaralaštva Svenke Savić koja povezuje ove dve discipline, a koja je u prvom izdanju bila zastupljena samo kroz tekst "Novi pokreti u klasičnom baletu", (objavljenom u časopisu Pozorište 1968. godine). U to vreme, tvrdi sama autorka, o tome niko nije pisao, tekst objavljen u periodici, prolazi gotovo neprimećen, dok kasnija proučavanja iz oblasti semiotičke sposobnosti čoveka, grade posebnu disciplinu u teoriji baleta. U pomenutom radu, klasičan balet kao sistem pokreta se poredi sa jezikom kao sistemom znakova namenjenim komunikaciji u nekom društvu.

I ne samo to. "Pogled u nazad" se u najširem smislu može posmatrati i kao vid memoarske proze, o čemu svedoči tekst „Kako sam postala kritičarka“. U njemu Svenka Savić piše: "Polako su se stvarala dva puta: pisanje o jeziku i pisanje o igri. Danas, kada pogledam ta dva puta, čini mi se da su bila neophodna, da je jedan gradio drugi. U mislima sam često igrala dok sam tažila model za neki naučni rad. U životu sam u prostoru i vremenu osećala igru kao deo svakodnevnice, ili svakodnevnicu kao igru. Najčešće dobijam ideje dok vozim bicikl. Najviše volim igru dok sanjam."

Rekapitulirajući dugogodišnji naučni rad, Svenka Savić izdvaja kritiku gostovanja koreografske predstave Jožefa Nađa, Ohridske legende Stevana Hristića u izvođenju Lidije Pilipenko, kao uostalom i ostale tekstove o stvaralaštvu te umetnice.

- Tekstovi o Lidiji Pilipenko na najbolji način odražavaju ono što ona radi. Trudila se da postavim osnovni estetski i ljudski okvir iz koga ona pravi predstave, želeći da predstavim njen koreografski, a ne igrački rad - kaže Savićka. Osvrćući se još jednom na fenomen "feminizirane profesije" baletske kritike, Svenka uočava da je fokus u baletskoj kritici danas pomeren na igru, a ne na muziku ili libreto, a da je prostor u dnevoj štampi posvećen baletu, značajno redukovano, zbog smanjenja prostora posvećenom kulturi i pojave novih formi u umetnosti.

B. D. Belčević

Danas, Beograd, 4-5.05. 2007.